

JASLO —

tradice i perspektiva rozvoje raketového vojska a dělostřelectva

V letošním roce vstupuje Československá socialistická republika do třicátého pátého roku svého trvání. Náš lid bude vždy vzpomínat na události před třiceti-pěti lety, kdy bylo dovršeno vítězství nad hitlerovským fašismem a osvobozena naše země. Tyto historické události jsou těsně spjaty s hrdinským bojem lidu Sovětského svazu a jeho slavné armády, která za nesmírných obětí osvobozovala Československo od fašismu. Jsme hrdi na to, že bok po boku sovětským osvoboditelům stáli i naši vojáci — příslušníci 1. československého armádního sboru v SSSR pod velením nezapomenutelného vlastence a člověka, armádního generála Ludvíka Svobody.

Bojová cesta, po níž naše jednotky prošly společně se svazky Sovětské armády, je poznamenána dlouhou řadou významných událostí a míst, mezi nimiž zaujímá čestné místo malé polské městečko, ležící v předhůří Karpat — Jaslo, které se nesmazatelně zapsalo do historie raketového vojska a dělostřelectva Československé lidové armády. Pro nás, raketčíky a dělostřelce Československé lidové armády má tato historická epizoda v rámci bojů 1. československého armádního sboru v SSSR mimořádný význam. Spatřujeme jej v podstatě ve dvou základních aspektech: vojenskopolitických a vojenskoodborných, protože jaselskou tradici chápeme nejen jako historickou součást národně osvobozeneckého boje našeho lidu, ale také jako nevýčerpatelný zdroj bojových zkušeností a poučení pro další zvyšování připravenosti raketového vojska a dělostřelectva ČSLA k obraně socialistické vlasti.

Vojenskopolitický význam bojového vystoupení československých dělostřelců u Jasla přesahuje rámec své doby platností zásad i pro naši současnost, jejichž souhrn vytváří základ novodobých tradic raketového vojska a dělostřelectva Československé lidové armády a stává se tak součástí tradic ČSLA. Uvedu z nich ty hlavní a rozhodující — boj za svobodu, demokracii a pokrok, úsilí za uplatňování vedoucí úlohy Komunistické strany Československa v jednotkách, realizace zásad proletářského internacionalismu v praxi — jejichž uplatnění po roce 1945 vyústilo v základní principy budování nového, spravedlivého sociálního řádu v osvobozené vlasti.

Vysoké morálně politické vlastnosti, hluboké internacionální cítění a opravdové vlastenectví, obětavost a pevné odhodlání bojovat bez ohledu na osobní oběti, vysoká kázeň, iniciativa a smysl pro odpovědnost — to byly vlastnosti, k nimž byli vojáci v československých jednotkách v SSSR systematicky vedeni v plném souladu s linií moskevského vedení KSČ v čele se soudruhem Klementem Gottwaldem. Tyto neměnné požadavky na výchovu vojenských kádřů jsou i v soudobých podmínkách středem pozornosti základních organizací KSČ a SSM, velitelských i politických orgánů útvarů a svazků raketového vojska a dělostřelectva ČSLA.

Výchově v duchu bojových tradic, jejichž základ byl položen u Jasla, věnujeme v systému ideově výchovné práce ve svazcích a útvarch raketového vojska a dělostřelectva velkou péči. Ideově výchovná práce a působení velitelů, politických pracovníků, stranických a mládežnických

organizací jsou zaměřeny k tomu, aby byly neustále upevňovány základní ideje o osvobození naší vlasti hrdinstvím Sovětskou armádou, k pevnému spojení se Sovětským svazem a dalšími státy socialistického společenství, jako trvalé a historicky ověřené záruky naší národní a sociální svobody i do budoucna. Příslušníky svazků a útvarů raketového vojska a dělostřelectva vedeme k tomu, aby v bojovém hrdinství svých předchůdců viděli příklad pro mírové hrdinství — pro dosahování výtečných výsledků při plnění úkolů Rozkazu ministra národní obrany. Dosahovaná úroveň bojové a politické přípravy a rostoucí počet útvarů s výtečným hodnocením je toho nejlepším dokladem. Je to také důkaz toho, že odkaz Jasla nechápeme pouze historicky, ale tak, aby se stal trvalým vojenskopolitickým základem pro budování a další rozvoj raketového vojska a dělostřelectva Československé lidové armády.

Uplatnění vojenskoodborných aspektů při rozvoji raketového vojska a dělostřelectva Československé lidové armády je druhou — neméně významnou stránkou naší činnosti. Ta vychází z analýzy zkušeností z období vzniku Československých vojenských jednotek v Sovětském svazu. Význam, který byl přitom kladen na výstavbu a bojové použití dělostřelectva, je přímo úměrný váze, kterou již tehdy přikládali dělostřelectvu, jakožto významnému palebnému prostředku, sovětské vojenské odborníci. Oni opírali svoje závěry o marxismus-leninismus jako metodologický základ sovětské vojenské vědy, který umožňuje hluboce pronikat do podstaty jevů a řešit i ty nejsložitější vojenské otázky. Již v začátku druhé světové války potvrdily bojové zkušenosti, že dělostřelectvo představuje palebnou sílu, jejíž účinek a schopnost vést hromadné údery i na velké vzdálenosti umožňuje klesit cestu vojskům za útoku a ničit nepřítel. Již tehdy se střetnutí bojujících stran vyznačovalo přerůstáním v úsilí o získání a udržení palebné převahy jako jednoho z rozhodujících činitelů úspěchu v boji a operaci. Proto i zbrojní průmysl, vyrábějící dělostřeleckou výzbroj a techniku, byl vždy středem pozornosti Komunistické strany a sovětské vlády. Děla sovětské výroby měly vždy vynikající bojové vlastnosti a mnohá z nich patřila již tehdy k nejlepším na světě, jako například houfnice ráže 122 mm, kanónová houfnice 152 mm a další. K vyšší efektivnosti bojového použití dělostřelectva značně přispěly i úspěchy, kterých sovětská věda dosáhla v takových oblastech, jako bylo

vnitřní a vnější balistika, teorie střelby a další.

Dělostřelectvo Československých vojenských jednotek v SSSR bylo organizačně budováno, vyzbrojováno a používáno v boji podle zásad sovětských vojenských řádů a předpisů. Proto již 1. Československý samostatný polní prapor v SSSR, budovaný v Buzuluku, měl ve své organizaci praporem dělostřelectvo, protitankové kanóny ráže 45 mm a minomety ráže 82 mm a u pěších rot minomety ráže 50 mm. 1. Československá samostatná brigáda v SSSR, budovaná v Novochoopersku, měla již dva dělostřelecké oddíly s protitankovými kanóny ráže 76 mm a 45 mm, houfnicemi ráže 122 mm a baterii protiletadlových kanónů ráže 37 mm. Konečně při ustavení 1. Československého armádního sboru byly zařazeny u každé ze dvou (později pak tří) pěších brigád dva dělostřelecké pluky a protiletadlový dělostřelecký pluk, u paradesantní brigády po jednom dělostřeleckém, protitankovém a protiletadlovém oddílu. V srpnu 1944 byl vytvořen sborový těžký dělostřelecký pluk. Všechna tato organizační a materiální technická opatření vyžadovala vybití dělostřelecké útvary příslušnou výzbrojí a bojovou technikou, což kladlo značné nároky na pomoc Sovětské armády. A že šlo o pomoc nemalou, o tom svědčí i celková suma této pomoci, která představovala v tehdejší době hodnotu kolem 210 milionů rublů.

Splnit stanovené úkoly v jaselské útočné operaci znamenalo pro dělostřelectvo 1. Československého armádního sboru v SSSR v první řadě uskutečnit dlouhý a náročný manévř silami, soustředit rozhodující palebnou sílu na určeném směru k vybojování palebné převahy nad nepřitelem, organizovat těsnou součinnost s druhými vojsky, zvláště se všemi střeleckými útvary a svazky Sovětské armády, organizovat nepřetržitě a spolehlivě velení a řízení palby, dovedně organizovat a vést dělostřelecký průzkum, maskování a klamnou činnost k dezinformaci nepřítel.

Úlohu a místo dělostřelectva 1. Československého armádního sboru v SSSR v jaselské operaci charakterizovaly i úkoly, které mu byly zadány:

1. Umlčet a zničit palebné prostředky a živou sílu nepřítel na předním okraji a v hloubce jeho obrany v přiděleném pásmu.
2. Za dělostřelecké přípravy zničit přidělené cíle.
3. Zabránit boční palbě nepřítel z určených směrů.

4. Zabránit soustředování pěchoty a tanků nepřítele v určených prostorech.

5. Zabránit přesunu nepřátelských záloh.

6. Připravit odrazení protizteče tanků a pěchoty nepřítele z určených směrů.

7. Doprovázet pěchotu palbou a pohybem podle pánu dělostřeleckého útoku.

8. Zabezpečit pěchotě násilný přechod řeky Wisloky.

Českoslovenští dělostřelci při plnění závažného a odpovědného úkolu dokázali, že si dobře osvojili zásady sovětského vojenského umění. V této operaci prokázali zdatnost, vytrvalost, vojenské i velitelské vlastnosti a vysokou bojovou morálku. Proto se jim také dostalo významného ocenění ze sovětské strany, když v rozkaze Vrchního velitele Sovětské armády ze dne 19. ledna 1945 byl udělen 2., 4. a 5. čs. dělostřeleckému pluku čestný název „Jaselský“.

Vojenských odborných zkušeností, získaných u Jasla při největším bojovém vystoupení dělostřelectva 1. československého armádního sboru v SSSR, jsme plně využívali v poválečném období a nadále využíváme při budování a přípravě dělostřelectva Československé lidové armády. Rozhodující roli v tomto procesu sehrála a dále hraje sovětská pomoc, která nejenže přispěla k překonání řady problémů přechodu ČSLA z válečné do mírové výstavby, ale umožnila jí udržet krok s nejvyspělejšími armádami světa. Sovětský svaz poskytl ihned v poválečných letech našemu dělostřelectvu velmi účinnou materiální pomoc. Ještě v konečné fázi druhé světové války dodal naší armádě kompietní výzbroj pro jednu kanónovou a jednu protitankovou brigádu. Základem palebné síly našeho dělostřelectva se tak staly v bojích osvědčené, vysoce přesné a spolehlivé houfnice ráže 122 mm a kanónové houfnice 152 mm, známé pod názvem Jaselské.

Zasluhou trvalé péče a pozornosti ústředního výboru KSČ a vlády ČSSR otázkám vědeckotechnického rozvoje ve vojenství jsme dosáhli toho, že po vzoru slavné Sovětské armády, s využitím všech jejích zkušeností a praktické pomoci, je dnes palebná síla ozbrojených sil Československé socialistické republiky vytvořením raketového vojska na vysokém a soudobém stupni a úrovni. V rozvoji dělostřelectva klademe hlavní důraz na zvýšení jeho samohybnosti, manévrovosti, získání vyšších palebných možností a na další zkracování procesu od zjištění cíle do doby jeho zničení.

Nejde však jen o změny v bojové technice, ale především o efektivní využití těchto prostředků ve prospěch podpory vojsk. I v této oblasti se dnes znovu vracíme ke zkušenostem sovětského dělostřelectva a v jeho svazku i československých dělostřelců v bitvě u Jasla.

Hluboká analýza zkušeností z Velké vlastenecké války, z jejích významných operací a bitev, jaselskou operací nevymáje, poznatků cvičení na operačních stupních, bojových střelb raketového vojska a řízení palby dělostřelectva armád a divizí, zkušebních cvičení zvláště v posledních letech spolu s poznatky lokálních válek, které imperialismus v poválečném období vyvolal v různých částech světa, nám umožňují určit limitující činitele ke splnění úkolů raketovým vojskem a dělostřelectvem při podpoře vojsk a také nové aspekty pro jejich řešení. Palebné možnosti svazků a útvarů dávají potřebné předpoklady k naplnění těchto požadavků. Jejich řešení stavíme dnes do popředí vědecké práce velitelského sboru a determinujeme jako jednoho z limitujících činitelů pro jejich naplnění čas, potřebný k dosažení plné pohotovosti k vedení úderů a paleb. Značný význam, kromě doby dosažení pohotovosti přikládáme umění dělostřeleckých velitelů, náčelníků a jejich štábů organizovat včas vysoce účinný a ekonomický palebný systém v jednotkách, útvech, skupinách a divizích a jeho pružný přechod k centralizaci palby na armádním stupni, a to ve všech formách. Mimořádnou pozornost věnujeme takovému formám palebné činnosti dělostřelectva, jakými jsou například protipřiprava, palebné ničení vojsk nepřítele dělostřelectvem za útoku z chodu, při zasažení druhých sledů. Současné formy palebné činnosti svým charakterem představují vedení boje s protitankovými prostředky, tanky, bojovými vozidly pěchoty, pohyblivými obrněnými velitelskými stanicemi a prostředky radioelektronického boje nepřítele. Plně využíváme a dále rozvíjíme při ničení nepřítele principu soustředování dělostřelectva na hlavním směru vedení hromadných paleb v armádách a divizích. Příkladem umění překvapit nepřítele jsou pro nás zkušenosti z bojové činnosti československého dělostřelectva u Jasla, kde řídicí děla (raketomety) byly přesunuty a vlastní palebné jednotky zaujaly palebná postavení těsně před zahájením útoku. Proto i dnes řešíme problematiku rozvíjení bojových sestav dělostřelectva způsobů, které zabezpečují vyšší životnost palebných jednotek. Vycházíme přitom

z možností palebných prostředků nepříteli, při čemž musí sehrát důležitou roli dělostřelecký průzkum v součinnosti s ostatními druhy průzkumu. Je třeba v této souvislosti zdůraznit, že problémy dosažení palebné převahy nad nepřitelem, zvláště nad jeho dělostřelectvem, představují širší okruh otázek, které se dotýkají organizace bojového použití dělostřelectva v operaci a boji, účinné střelby, přípravy a řízení palby v různých druzích bojové činnosti. Jejich úspěšné řešení bude napomáhat k dosažení vítězství s minimálními ztrátami.

Významným příspěvkem k rozvoji teorie operačního a bojového použití vojska a dělostřelectva ČSLA byla teoretická konference, pořádaná u příležitosti 35. výročí jaselské operace v lednu letošního roku. Její tematika a cíle dokazují vysokou politickou i odbornou připravenost našich velitelů, náčelníků a jejich štábů spolu s úsilím o dosažení mistrovského zvládnutí soudobé výzbroje a bojové techniky po vzoru svých předchůdců od Jasla.

Dosažené úspěchy ve výstavbě raketového vojska a dělostřelectva Československé lidové armády jsou nemyslitelné bez pomoci Sovětské armády a účasti orgánů Hlavního velení Spojených ozbrojených sil armád států — účastníků Varšavské smlouvy. Plodná práce a soudružská pomoc je příkladem odpovědnosti za společnou obranu socialismu. 25. výročí vzniku Varšavské smlouvy je příležitostí na jeho počest dosáhnout ve svazcích a útvech

raketového vojska a dělostřelectva ČSLA ještě výraznějších výsledků ve zvyšování bojeschopnosti a bojové pohotovosti. Chceme tím znovu dokumentovat pevné sepětí našeho velitelského sboru s politikou Komunistické strany Československa a jejího ústředního výboru v čele se soudruhem Gustávem Husákem.

Připomínáme-li si dnes významné výročí našeho druhu vojska, jímž je 15. leden 1945, uvědomujeme si znovu, že celých třicet pět roků rozvoje a budování raketového vojska a dělostřelectva je potvrzením trvalé platnosti historického odkazu a bojových zkušeností československých dělostřelců, získaných v národně osvobozené bojové válce proti fašismu po boku slavné Sovětské armády. S hlubokou vděčností, vážností i obdivem vzpomínáme všech těch hrdinných vlastenců, kteří bojovali a položili svoje životy nejen u Jasla, ale na celé slavné bojové cestě jednotek 1. československého armádního sboru v Sovětském svazu.

Jsme hrdi na to, že slavná jaselská tradice nezůstává v našem raketovém vojsku a dělostřelectvu jen pouhou literou v historii našich národů, ale že je pro nás trvalým zdrojem poučení, zdrojem inspirace při plnění úkolů Rozkazu ministra národní obrany, při plnění našeho poslání k zabezpečení spolehlivé obrany socialistické vlasti a celého socialistického společenství spolu se Sovětskou armádou a dalšími armádami států — účastníků Varšavské smlouvy proti jakékoli agresii.